

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

Ryszard Kulesza i Krzysztof Kowalewski. Zrozumieć przeszłość 1. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Zakres rozszerzony, Nowa Era, Warszawa 2019 (nr dopuszczenia 1019/1/2019).

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania:

Robert Śniegocki, Zrozumieć przeszłość. Program nauczania historii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era 2019.

Treści nauczania w klasie pierwszej.

I. Historia jako nauka. Uczeń:

- 1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródło historyczne);
- 2) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;
- 3) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystych;
- 4) charakteryzuje nauki pomocnicze historii;
- 5) wyjaśnia zasady krytycznej analizy i interpretacji różnych rodzajów źródeł historycznych;
- 6) analizuje różne oceny historiografii, dotyczące dziejów ojczystych i powszechnych.

II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:

- 1) wyjaśnia zagadnienie rewolucji neolitycznej;
- 2) porównuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie;
- 3) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Bliskiego Wschodu;
- 4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu;
- 5) charakteryzuje wierzenia ludów tworzących cywilizacje starożytnego Bliskiego i Dalekiego Wschodu, z uwzględnieniem judaizmu;
- 6) charakteryzuje pradzieje ludzkości z podziałem na epoki;
- 7) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu;
- 8) porównuje systemy prawne i etyczne cywilizacji starożytnego Bliskiego i Dalekiego Wschodu.

III. Świat starożytnych Greków. Uczeń:

- 1) charakteryzuje geograficzne warunki ukształtowania się cywilizacji greckiej;
- 2) porównuje organizację społeczeństwa Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich polis;
- 3) opisuje różne formy ekspansji w świecie greckim (kolonizację grecką i fenicką, wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Macedońskiego);
- 4) charakteryzuje religię starożytnych Greków;
- 5) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków;
- 6) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i Grecji;
- 7) charakteryzuje kulturę kreteńską i mykeńską;
- 8) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa;
- 9) opisuje państwo Aleksandra Macedońskiego;
- 10) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej.

IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:

- 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta;
- 2) omawia charakter ekspansji rzymskiej i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego;
- 3) charakteryzuje wierzenia religijne starożytnych Rzymian;
- 4) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim;
- 5) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku państwa rzymskiego;
- 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian;
- 7) omawia początki Rzymu, z uwzględnieniem kultury Etrusków;
- 8) charakteryzuje organizację armii oraz etapy ekspansji rzymskiej;
- 9) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie;
- 10) wyjaśnia pojęcia obywatel i obywatelstwo w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatel w późniejszych epokach.

V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń:

- 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury;
- 2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii;
- 3) przedstawia główne kierunki ekspansji arabskiej;
- 4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej i rozpoznaje jej najważniejsze osiągnięcia;
- 5) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego;
- 6) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej;
- 7) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łacińską i bizantyjską.

VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:

- 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego;
- 2) charakteryzuje ideę cesarstwa karolińskiego i porównuje ją z ideą cesarstwa Ottonów;
- 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji;
- 4) opisuje wierzenia i organizację społeczną Słowian;
- 5) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej;
- 6) charakteryzuje kierunki ekspansji Normanów i ocenia jej skutki;
- 7) ocenia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej.

VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń:

- 1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą;
- 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty oraz przedstawia ich skutki;
- 3) wyjaśnia przyczyny rozłamu w Kościele w XI w.;
- 4) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie;
- 5) opisuje kierunki, charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy.

VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń:

- 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym;
- 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.;
- 3) charakteryzuje realia życia codziennego w średniowiecznym mieście i wsi;
- 4) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu;
- 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich.

IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

- 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego;
- 2) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.;
- 3) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.;
- 4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w.;
- 5) przedstawia geografę plemienną Polski przedpiastowskiej;
- 6) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego;
- 7) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.);
- 8) charakteryzuje spór Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem.

X. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego;
- 2) przedstawia nowe zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, Zakon Krzyżacki, Mongołowie);
- 3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim;
- 4) charakteryzuje proces przewycięcia rozbitcia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła;
- 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z okresu rozbitcia dzielnicowego i dziejów Europy;
- 6) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego;
- 7) porównuje zasady kolonizacji na prawie polskim i na prawie niemieckim;
- 8) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.

XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń:

- 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu;

- 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.;
- 3) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy;
- 4) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza;
- 5) charakteryzuje kryzysy polityczne, społeczne i religijne późnego średniowiecza;
- 6) opisuje i wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie.

XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń:

- 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.;
- 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich;
- 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.;
- 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polskokrzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;
- 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV w.;
- 6) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów;
- 7) rozpoznaje przejawy wielokulturowości na ziemiach polskich w XIV–XV w., z uwzględnieniem stosunku Kazimierza Wielkiego do diaspory żydowskiej;
- 8) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa;
- 9) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.;
- 10) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.

XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń:

- 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa;
- 2) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza;
- 3) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej;
- 4) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką;
- 5) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej;
- 6) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza;
- 7) określa znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego).

Formy pozyskiwania informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych uczniów

I. Informację o poziomie opanowania materiału i umiejętności budowy narracji historycznej uczący pozyskuje w formie:

- 1) **sprawdzian** (przygotowanie z większej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **3**); oceny pozytywne z tej formy są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej,
- 2) **kartkówka** (przygotowanie z krótkiej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **2**);
- 2) **odpowiedź ustna** (umiejętność budowy ustnej wypowiedzi, waga oceny **2**),

II. Informację o poziomie innych umiejętności przewidzianych podstawą programową uczący pozyskuje także w formie:

- 1) **zadanie domowe** (umiejętność formułowania samodzielnych wniosków i ocen, waga oceny **1**),
- 2) **ćwiczenia praktyczne** (umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, waga oceny **1**)

III. Informację o poziomie aktywności i zainteresowania przedmiotem, uczący pozyskuje w formie ocen:

- 1) **referaty, prezentacje** (umiejętność pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich i publicznej prezentacji, waga oceny **1**),
- 2) **aktywność na lekcji** (rozmowy, krótkie dyskusje, waga oceny **1**),
- 3) **aktywność pozalekcyjna** (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów, waga oceny **2**), aktywność jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

I. Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował materiału określonego w podstawie programowej i wykazuje luki w wiadomościach trudne do uzupełnienia,

- 2) nie potrafi zbudować żadnej narracji historycznej,
- 3) nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach, odznacza się brakiem chęci do nauki.

II. Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić,
- 2) buduje krótką narrację historyczną;
- 3) odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych.

III. Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna,
- 2) buduje krótką narrację historyczną, selekcjonuje podstawowe fakty, ale słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe,
- 3) poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła,
- 4) jest mało aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne,
- 2) dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego,
- 3) poprawnie rozwiązuje zadania, analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach, przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

V. Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem,
- 2) buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

VI. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- 2) buduje złożoną i problemową narrację historyczną, zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- 3) doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy z sukcesami w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.